

Beheerpakketten Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Droge dooradering

Inhoud

9	Poel en klein historisch water	3
9	Poel en klein historisch water	5
9	Poel en klein historisch water	7
13	Botanisch waardevol grasland.....	9
13	Botanisch waardevol grasland <i>kamsalamander</i>	10
18	Kruidenrijke akker	11
19	Kruidenrijke akkerranden <i>knoflookpad</i>	12
19	Kruidenrijke akkerranden.....	14
20	Hakhoutbeheer (Elzensingel)	16
20	Hakhoutbeheer (Houtwal en houtsingel).....	18
20	Hakhoutbeheer (Houtwal en houtsingel) <i>kamsalamander</i>	20
21	Beheer van bomenrijen	22
22	Knip- of scheerheg.....	23
25	Beheer van bomen op landbouwgrond.....	24
27	Hakhoutbosje	25
29	Bosje	27

9 Poel en klein historisch water

Beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers en schapenwasplaatsen. Vaak vervulde poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de huidige dag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoele. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend.

Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoele het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten) [23]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond (eens in de 6 tot 8 jaar volgens beheerplan). Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juni tot 15 november.
- Aan noordzijde bosopslag instandhouden, o.a. voor luwt voor insecten.
- Er is een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie aanwezig.
- Het grootste deel van de oevers van het element wordt vrijgehouden van bomen en struiken.
- Slootmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Geen maai- en schoningswerkzaamheden aan het element en verstoring in de periode van 1 november voorgaand jaar tot 1 september lopend jaar.
- Geen water onttrekken aan de poel anders dan voor het drinken van vee. Een poel mag in verbinding staan met sloten of greppels wanneer sprake is van een natuurlijke eenheid die vrij afwatert.
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte uitgerasterd.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Er mogen geen planten, vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel en klein historisch water zijn groter dan 175 m².

Pakketten en beheervergoeding per stuk

- L09a Kleine poel, schonen/maaien van 1 september tot 15 oktober, waarbij 75% tot 100% van de poel wordt geschoond/ gemaaid (€ 62,78 per stuk/jaar).
- L09b Grote poel en klein historisch water, schonen/maaien van 1 september tot 15 oktober, tot een maximum van 75% van de poel (€ 101,66 per stuk/jaar).

9 Poel en klein historisch water

Kamsalamander

Beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers en schapenwasplaatsen. Vaak vervulden poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de huidige dag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoeien. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend. Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoeien het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten) [23]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond (eens in de 6 tot 8 jaar volgens beheerplan). Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juni tot 15 november.
- Aan noordzijde bosopslag instandhouden, o.a. voor luwt voor insecten.
- Er is een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie aanwezig.
- Het grootste deel van de oevers van het element wordt vrijgehouden van bomen en struiken.
- Sloopmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Geen maa- en schoningswerkzaamheden aan het element en verstoring in de periode van 1 november voorgaand jaar tot 1 september lopend jaar.
- Geen water onttrekken aan de poel anders dan voor het drinken van vee. Een poel mag in verbinding staan met sloten of greppels wanneer sprake is van een natuurlijke eenheid die vrij afwatert.
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte uitgerasterd.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Er mogen geen planten, vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel en klein historisch water zijn groter dan 175 m².

Pakketten en beheervergoeding per stuk

- L9a Kleine poel, schonen/ maaien van 1 september tot 15 oktober, waarbij 75% tot 100% van de poel wordt geschoond/ gemaaid (€ 62,78 per stuk/jaar).
- L9b Grote poel en klein historisch water, schonen/ maaien van 1 september tot 15 oktober, tot een maximum van 75% van de poel (€ 101,66 per stuk/jaar).

9 Poel en klein historisch water

Knoflookpad

Beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers en schapenwasplaatsen. Vaak vervulden poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de huidige dag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoelen. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend. Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoelen het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond en/of gemaaid (zie beschreven onder pakketten) [23]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 augustus tot 15 november. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond tussen 15 september en 15 oktober.
- Het grootste deel van de oevers van het element wordt vrijgehouden van bomen en struiken.
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte aan de zuidzijde uitgerasterd.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Bemesting binnen een straal van 50 meter van het element is niet toegestaan.
- Er mogen geen planten, vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Sloopmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Geen water onttrekken aan de poel anders dan voor het drinken van vee. Een poel mag in verbinding staan met sloten of greppels wanneer sprake is van een natuurlijke eenheid die vrij afwatert.
- Bij voorkeur is er binnen een straal van 10 meter van het element een boom of struik aanwezig.
- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel en klein historisch water zijn groter dan 175 m².

Pakketten en beheervergoeding per stuk

- L9a Kleine poel, schonen/ maaien van 1 september tot 15 oktober, waarbij 75% tot 100% van de poel wordt geschoond/ gemaaid (€ 62,78 per stuk/jaar).
- L9b Grote poel en klein historisch water, schonen/ maaien van 1 september tot 15 oktober, tot een maximum van 75% van de poel (€ 101,66 per stuk/jaar).

13 Botanisch waardevol grasland

Beschrijving

Tot in de vijftiger jaren waren veel graslanden rijk aan (bloeiende) kruiden en grassen. Door intensivering in de landbouw zijn veel van deze graslanden verarmd qua soortenrijkdom. Veel karakteristieke soorten zijn verdwenen of teruggedrongen tot marginale delen van het grasland, zoals in de slootkanten. In veel provincies is in natuurbeheerplannen ruimte opgenomen om bestaande kruidenrijke graslanden te behouden of graslanden met een natuurpotentie, te helpen ontwikkelen.

Beheereisen

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid. [7]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen). [19]
- Pakketten c, d: Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd. [17]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- De beheereenheid heeft een minimale (rand)breedte van 3 meter en maximaal 12 meter breed.
- Beheereenheid is bij voorkeur gekoppeld aan een landschapselement.
- Randen liggen aan de buitenkant van het perceel.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.
- Klepelen is niet toegestaan.
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is slechts toegestaan voor pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.
- Pakket d: Beweiding is van 1 januari tot 31 december niet toegestaan.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

A13c	Botanisch waardevolle weiderand (€ 1.179,62 per ha/jaar)
A13d	Botanisch waardevolle hooilandrand (€ 1.498,33 per ha/jaar)

13 Botanisch waardevol grasland

Kamsalamander

Beschrijving

Tot in de vijftiger jaren waren veel graslanden rijk aan (bloeiende) kruiden en grassen. Door intensivering in de landbouw zijn veel van deze graslanden verarmd qua soortenrijkdom. Veel karakteristieke soorten zijn verdwenen of teruggedrongen tot marginale delen van het grasland, zoals in de slootkanten. In veel provincies is in natuurbeheerplannen ruimte opgenomen om bestaande kruidenrijke graslanden te behouden of graslanden met een natuurpotentie, te helpen ontwikkelen.

Beheereisen

- Uitsluitend gebruik van chemische onkruidbestrijding op max. 10% van de beheereenheid [7]
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) zijn in transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober (groeiseizoen). [19]
- Pakketten c, d: Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd. [17]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- De beheereenheid heeft een minimale (rand)breedte van 3 meter en maximaal 12 meter breed.
- Beheereenheid is gekoppeld aan een landschapselement.
- Randen liggen aan de buitenkant van het perceel.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.
- Klepelen is niet toegestaan.
- Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is slechts toegestaan voor pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.
- Pakket d: Beweiding is van 1 januari tot 31 december niet toegestaan.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

A13c	Botanisch waardevolle weiderand (€ 1.179,62 per ha/jaar)
A13d	Botanisch waardevolle hooilandrand (€ 1.498,33 per ha/jaar)

18 Kruidenrijke akker

Beschrijving

De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een interessante voedselbron voor veel dieren. Een goed ontwikkelde kruidenrijke akker is een bont pallet van grijsgeel of groengeel wuivende korenhalmen, rode klaprozen, witte kamilles en blauwe korenbloemen. Percelen waarop dit pakket afgesloten is, hebben in minimaal 3 van de 6 jaar een graangewas. In de overige jaren is het aan de beheerder zelf wat te verbouwen. Omdat geen kunstmest gebruikt wordt, en het chemisch bestrijden van onkruiden eveneens niet toegestaan is, zijn de omstandigheden gunstig voor de ontwikkeling van de akkerflora.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 15 juli uit het gewas graan (niet zijnde maïs). [9]

Aanvullende beheervoorschriften

Pakket A18a, A18b, A18c: In de jaren waarin graan wordt verbouwd geldt dat:

- Bemesting van de beheereenheid met kunstmest is niet toegestaan.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol “Gebruik herbiciden in pakketten open akkerland”, gepubliceerd op de website van AND.

Pakket A18a1, A18b1, A18c1: In alle jaren waarin graan wordt verbouwd geldt dat:

- Bemesting van de beheereenheid met kunstmest is niet toegestaan. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol “Gebruik herbiciden in pakketten open akkerland”, gepubliceerd op de website van AND.
- *Pakket A18a+ A18a1* Drie van de zes jaar graan: In tenminste drie van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd.
- *Pakket A18b+ A18b1*: Vier van de zes jaar graan: In tenminste vier van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd.
- *Pakket A18c+ A18c1*: Vijf van de zes jaar graan: In tenminste vijf van de zes jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

A18a)	Drie van de zes jaar graan (€ 175,61 per ha/jaar)
A18b)	Vier van de zes jaar graan (€ 518,45 per ha/jaar)
A18c)	Vijf van de zes jaar graan (€ 612,15 per ha/jaar)
A18a1)	Drie van de zes jaar graan <i>chemie en kunstmestvrij</i> (€ 851,76 per ha/jaar)
A18b1)	Vier van de zes jaar graan <i>chemie en kunstmestvrij</i> (€ 1.240,45 per ha/jaar)
A18c1)	Vijf van de zes jaar graan <i>chemie en kunstmestvrij</i> (€ 1.933,82 per ha/jaar)

19 Kruidenrijke akkerranden

Knoflookpad

Beschrijving

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels, zoals de Grauwe Kiekendief, Veldleeuwerik en Patrijs. Dit is vooral aan de orde in grootschalige open akkerbouwgebieden, met voldoende brede randen.

In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben, als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels, zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Tenslotte kunnen akkerranden langs waterlopen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. De natuurlijke vijanden die al dan niet ingezaaide kruiden aantrekken kunnen bovendien bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 1 juni tot 1 september uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (lucerne, rode klover), groene braak of een combinatie van deze. [9]
- De beheereenheid wordt niet beweid. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Agrarisch Natuur Drenthe stelt een beheerplan op, waarin o.a. de gekozen akkerrandvariant en het bijbehorend beheer in relatie tot het doel worden onderbouwd met gebruikmaking van de Soortenfiches. In het beheerplan (zie website Agrarisch Natuur Drenthe) wordt aangegeven en onderbouwd welke opbouw de rand heeft (aandeel kruiden, braak, graan e.d.), hoe vaak en wanneer de rand gemaaid wordt, en hoe vaak en wanneer de rand eventueel kan worden geploegd en heringezaaid.
- Bij voorkeur afstand van element tot aan bestaande populatie knoflookpad maximaal 500 meter óf verbonden aan element welke aan deze voorwaarde voldoet.
- De rand ligt bij voorkeur aan de zonkant van het opgaande element en ook op drogere delen van het perceel.
- De rand is 3 tot 6 meter breed.
- Op maximaal 200 meter afstand van het element is voortplantingswater aanwezig.
- Als er een kruidenmengsel wordt ingezaaid, wordt in het beheerplan bepaald welke zaaimengsels en welke zaaidichtheden gebruikt mogen worden.
- De beheereenheid mag in de periode van 1 september tot 15 april geploegd worden, afhankelijk van het beheerplan (zie eerste punt).
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan (zie eerste punt) gegronde redenen zijn aangevoerd om dit niet te doen.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol “Gebruik herbiciden in pakketten open akkerland”, gepubliceerd op de website van AND.
- Daar waar ploegen is toegestaan, mag ook een andere diepe grondbewerking worden toegepast.

- De beheereenheid wordt niet beweid of bemest (oppervlakte mag wel worden meegenomen voor uw gebruiksruimte).

Pakketten en beheervergoeding per hectare

A19a De beheereenheid is een rand van minimaal 3 meter breed (€ 1.968,37 per ha/jaar)

19 Kruidenrijke akkerranden

Beschrijving

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels, zoals de Grauwe Kiekendief, Veldleeuwerik en Patrijs. Dit is vooral aan de orde in grootschalige open akkerbouwgebieden, met voldoende brede randen. In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden ook een belangrijke functie hebben, als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels, zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte van de beheereenheid bestaat van 1 juni tot 1 september uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (lucerne, rode klaver), braak of een combinatie van deze.

Aanvullende beheervoorschriften

- Agrarisch Natuur Drenthe heeft een beheerplan opgesteld, waarin o.a. de gekozen akkerrandvariant en het bijbehorend beheer in relatie tot het doel worden onderbouwd met gebruikmaking van de Soortenfiches. In het beheerplan wordt aangegeven en onderbouwd welke opbouw de rand heeft (aandeel kruiden, braak, graan e.d.), hoe vaak en wanneer de rand gemaaid wordt, en hoe vaak en wanneer de rand eventueel kan worden geploegd en heringezaaid.
- Als er een kruidenmengsel wordt ingezaaid, wordt in het beheerplan (zie vorig punt) bepaald welke zaaimengsels en welke zaaidichtheden gebruikt mogen worden.
- De beheereenheid mag in de periode van 1 september tot 15 april bewerkt (bijvoorbeeld geploegd) worden, afhankelijk van het beheerplan (zie eerste punt).
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan (zie eerste punt) gegronde redenen zijn aangevoerd om dit niet te doen.
- Pleksgewijze mechanische of chemische onkruidbestrijding is enkel toegestaan bij haarden
- van akkerdistel, ridderzuring, haagwinde, heermoes, kleefkruid, kweek, melganzevoet of japanse duizendknoop.
- Volleveldse chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Volledige
- (vollevelds) mechanische of chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol "Gebruik herbiciden in pakketten open akkerland", gepubliceerd op de website van AND.
- Daar waar ploegen is toegestaan, mag ook een andere diepe groundbewerking worden toegepast.
- De beheereenheid mag niet worden beweid en/of bemest (oppervlakte mag wel worden meegenomen als gebruiksruimte)
- De beheereenheid is vrij van slootafval en wordt niet als wendakker gebruikt.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

- b) De beheereenheid is een rand van minimaal 6 meter breed. (€ 1.968,37 per ha/jaar)*
  - c) De beheereenheid is een rand van minimaal 9 meter breed. (€ 1.968,37 per ha/jaar)
- *Waar wijken aanwezig zijn kan worden volstaan met een breedte van 6 meter aan weerszijde van de wijk.

Prijs zaadmengsel

€ 5,25 euro per kilo. Benodigd per hectare: 20 à 25 kilogram

20 Hakhoutbeheer (Elzensingel)

Beschrijving

Elzensingels zijn lijnvormige landschapselementen die bestaan uit een enkele rij zwarte elzen, en vaak langs slootkanten staan. Deze elzensingels komen vooral voor in het laagveen-, zand- of rivierengebied en zijn zeer kenmerkend voor de Friese Wouden en komen in verscheidene andere delen van Nederland voor, zoals het Groninger Westerkwartier, de Gelderse Vallei, Het Drentse slagenlandschap van Ruinerwold-Koekange en de gebieden rond Staphorst en Vriezeveen. Elzensingels zijn van belang voor schuilmogelijkheden voor fauna in het cultuurlandschap.

Beheereisen

- Pakket a: 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Pakket c: Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd. [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Tenminste 75% van lengte element wordt als hakhout beheerd en periodiek, eenmaal in de 6-21 jaar, afgezet (in de periode van 1 oktober tot 15 maart). De frequentie van afzetten wordt bepaald door regionale gebruiken.
- Bedekking van het element is minimaal 75%.
- De frequentie van afzetten en welke bomen gehandhaafd blijven wordt opgenomen in het werkplan.
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan, behalve bij bestrijding van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier) middels een stobbenbehandeling.
- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Als takken of stammen versnipperd worden mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Snoeihout mag niet in het element worden verwerkt.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machine bewerking. Indien er een raster geplaatst wordt moet dit minimaal 1 meter vanaf de stam en deze mag niet aan het element bevestigd worden.
- Minimale lengte van de beheereenheid dient 50 meter te zijn.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer onder pakketvariant c tussen 1 oktober t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gemeld zijn bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

L20a.4.006 Elzensingel >75% bedekking jaarlijks beheer (€ 2.189,60 per ha/jaar)

L20b.4.004 Elzensingel >75% bedekking jaarlijks beheer + periodiek beheer 7^e of 14^e jaar bij
cyclus van 21 jaar (€ 4.111,20 per ha/jaar)

L20c.4.001 Elzensingel jaarlijks beheer plus eindkap (€ 9.104,00 per ha/jaar)

20 Hakhoutbeheer (Houtwal en houtsingel)

Beschrijving

Houtwallen en houtsingels komen in heel Nederland voor en er zijn vele lokale varianten zoals; graften, grubben, dykswâlen, schurvelingen of houtkaden. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringende landschap. Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgronden. Deze lijnvormige elementen vormen een belangrijk biotoop voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna in het cultuurlandschap. Ze zijn tevens van belang ter oriëntatie voor vleermuizen en als verbindingszone voor fauna.

Beheereisen

- Pakket a: 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Pakketten b en c: Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd. [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Maximaal 75% van de oppervlakte van het element wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet (in de periode van 1 oktober tot 15 maart). Bomen met een doorsnede groter dan 30 cm op borsthoogte (d.b.h. - 1,30 meter boven maaiveld) dienen gehandhaafd te blijven (mits anders aangegeven in het werkplan). Soortensamenstelling en standplaats zijn leidend voor de frequentie van afzetten; Voor eikenhakhoutsingels geldt een minimale oppervlak van het element dat als hakhout wordt beheerd van 90% (90% van de bomen een d.b.h. < 30 cm). Het beheer van het element wordt uitgevoerd zoals in het werkplan is opgenomen.
- De bedekking van het element is minimaal 90%.
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan, behalve bij bestrijding van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier) middels een stobbenbehandeling.
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in, of in de directe omgeving van het element en als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Aan beide zijden van de houtwal dient aan de voet een greppel of sloot in stand gehouden te worden.
- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machine bewerking. Bomen in een weiland zijn (tijdelijk) uitgerasterd. Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Minimale lengte van de beheereenheid is 50 meter en de maximale breedte is 5 meter.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer onder pakketvarianten b en c tussen 1 oktober t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gemeld zijn bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

- L20a.4.001 Jaarlijks beheer (€ 2.189,60 per ha/jaar)
- L20b.4.001 Hoge houtwal jaarlijks beheer + periodiek beheer 7^e of 14^e jaar bij
cyclus 25 jaar (€ 4.111,20 per ha/jaar)

Voor eikenhakhoutwallen- en singels

- L20c.4.001 Jaarlijks beheer + eindkap cyclus 10 jaar (€ 9.104,00 per ha/jaar)
- L20c.4.003 jaarlijks beheer + eindkap cyclus 25 jaar (€ 9.104,00 per ha/jaar)

20 Hakhoutbeheer (Houtwal en houtsingel)

Kamsalamander

Beschrijving

Houtwallen en houtsingels komen in heel Nederland voor en er zijn vele lokale varianten zoals; graften, grubben, dykswâlen, schurvelingen of houtkaden. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringende landschap. Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgronden. Deze lijnvormige elementen vormen een belangrijk biotoop voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna in het cultuurlandschap. Ze zijn tevens van belang ter oriëntatie voor vleermuizen en als verbindingszone voor fauna.

Beheereisen

- Pakket a: 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Pakketten b en c: Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd. [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Maximaal 75% van de oppervlakte van het element wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet (in de periode van 1 oktober tot 15 maart). Bomen met een doorsnede groter dan 30 cm op borsthoogte (d.b.h. - 1,30 meter boven maaiveld) dienen gehandhaafd te blijven (mits anders aangegeven in het werkplan). Soortensamenstelling en standplaats zijn leidend voor de frequentie van afzetten; Voor eikenhakhoutsingels geldt een minimale oppervlak van het element dat als hakhout wordt beheerd van 90% (90% van de bomen een d.b.h. < 30 cm). Het beheer van het element wordt uitgevoerd zoals in het werkplan is opgenomen.
- De bedekking van het element is minimaal 90%.
- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het element is niet toegestaan, behalve bij bestrijding van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier) middels een stobbenbehandeling.
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in, of in de directe omgeving van het element en als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Aan beide zijden van de houtwal dient aan de voet een greppel of sloot in stand gehouden te worden.
- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machine bewerking. Bomen in een weiland zijn (tijdelijk) uitgerasterd. Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Minimale lengte van de beheereenheid is 50 meter en de maximale breedte is 5 meter.
- Het element heeft bij voorkeur een ondergrond van keileem.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer onder pakketvarianten b en c tussen 1 oktober t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gemeld zijn bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

- L20a.4.001 Jaarlijks beheer (€ 2.189,60 per ha/jaar)
- L20b.4.001 Hoge houtwal jaarlijks beheer + periodiek beheer 7^e of 14^e jaar bij
cyclus 25 jaar (€ 4.111,20 per ha/jaar)

Voor eikenhakhoutwallen- en singels

- L20c.4.001 Jaarlijks beheer + eindkap cyclus 10 jaar (€ 9.104,00 per ha/jaar)
- L20c.4.003 jaarlijks beheer + eindkap cyclus 25 jaar (€ 9.104,00 per ha/jaar)

21 Beheer van bomenrijen

Beschrijving

Bomenrijen komen in heel Nederland voor en zijn vaak zeer bepalende elementen in het landschap, met een grote verscheidenheid aan vormen. Op de zandgronden komen bomenrijen voor langs perceelsgrenzen en langs paden. Ze kunnen bestaan uit één of meerdere boomsoorten, vrij in het veld staan of langs een watergang, schouwpad, weg of anderszins.

(Intekening: De bomenrij wordt met een oppervlakte maat ingetekend op basis van het aantal bomen (1 m² per boom))

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid. [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd. [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december. [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De bomen kunnen periodiek worden gesnoeid (in de periode van 1 oktober tot 15 maart), waarbij de blijvende kroon altijd minimaal tweederde deel beslaat van de totale lengte van de boom. Zie hiervoor het werkplan.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gemeld zijn bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per are

L21a Beheer van bomenrijen (€ 247,90 per are/jaar)

22 Knip- of scheerheg

Beschrijving

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Heggen komen in heel Nederland voor, maar zijn vooral te vinden rondom dorpen en boerderijen. In Zuid-Limburg is de knip- en scheerheg ook een karakteristiek landschapselement in het landelijke gebied.

Door het regelmatig knippen heeft de heg een strak en recht uiterlijk. Heggen zijn van belang als leefgebied en migratieroute. Daarnaast bieden heggen schuilmogelijkheden voor de fauna in het cultuurlandschap.

Beheereisen

- Pakket a: 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het elementen/of maaiafval is verwijderd [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid (meidoornhaag) wordt eenmaal per jaar gesnoeid (geknipt/geschoren) in de periode van 15 juni tot en met 15 maart.
- Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Beheereenheid dient om een perceel landbouwgrond te liggen en niet om een boomgaard en/of erf.
- De beheereenheid heeft een minimale lengte van 50 meter.

Pakketten en beheervergoeding per strekkende meter

L22a.4.001   Jaarlijks scheren of knippen (€ 2,61 per strekkende meter/jaar)

25 Beheer van bomen op landbouwgrond

Beschrijving

Solitaire bomen zijn zeer kenmerkend voor het landschap, en vanuit die optiek waardevol om te behouden.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Dit pakket is bedoeld voor bomen die in een terrein staan dat als landbouwgrond in gebruik is, zoals solitaire bomen en knotbomen.
- Voor solitaire bomen geldt: jonge bomen worden gemiddeld eenmaal per 5 jaar gesnoeid, en oudere bomen gemiddeld eenmaal per 10 jaar. Bij oudere bomen kan het snoeien zich beperken tot het verwijderen van dood hout (indien noodzakelijk). Na het snoeien is de lengte van de kroon minimaal 2/3 van de totale hoogte van de boom.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- De bomen (stam/kroon/wortel) mogen niet worden beschadigd door vee en/of machine bewerking. Bomen in een weiland zijn (tijdelijk) uitgerasterd. Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer vanaf 16 juli t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart zijn gemeld bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per stuk

L25a.4.001	Stamdiameter < 20 cm	(€ 4,21 per stuk/jaar)
L25a.4.002	Stamdiameter 20 - 60 cm	(€ 5,82 per stuk/jaar)
L25a.4.003	Stamdiameter > 60 cm	(€ 12,58 per stuk/jaar)

27 Hakhoutbosje

Beschrijving

Boeren hebben al eeuwenlang behoefte aan hout voor allerlei doeleinden. Het kan hierbij gaan om brandhout, staken voor de groentetuin of hout voor gereedschapsstelen. Dit soort bosjes wordt in de volksmond ook wel geriefhoutbosje genoemd. In de loop der tijd zijn deze bosjes vaak in onbruik geraakt omdat er steeds minder behoefte aan het hout kwam. Ook werden in sommige regio's deze bosjes gebruikt om aan ziekten doodgegaan vee te dumpen (pestbosjes).

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal 80% van de oppervlakte van het bosje wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet in een cyclus van eenmaal in de 6 – 25 jaar (in de periode van 1 oktober tot 15 maart). Zie hiervoor het werkplan.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Het afzetten van het element wordt alleen verricht in de periode tussen 1 november en 15 maart. Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer vanaf 1 oktober t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gebundeld zijn gemeld bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

L27a.4.001	Hakhoutbosje met langzaam groeiende soorten jaarlijks beheer (€ 635,20 per ha/jaar)
L27a.4.002	Hakhoutbosje met langzaam groeiende soorten jaarlijks beheer + eindkap cyclus 15 jaar (€ 635,20 per ha/jaar)
L27b.4.001	Hakhoutbosje met snelgroeiende soorten jaarlijks beheer (€ 1.177,60 per ha/jaar)
L27b.4.002	Hakhoutbosje met snelgroeiende soorten jaarlijks beheer + eindkap cyclus 10 jaar (€ 1.177,60 per ha/jaar)

29 Bosje

Beschrijving

Een bossingel of een bosje zijn houtopstanden die vroeger vaak aangeplant en beheerd werden als hakhout, maar doorgeschoten zijn. Ze komen in veel gebieden in Nederland voor. Ook de meer recentere landinrichtingsbosjes en kleine bosjes die geen hakhoutbeheer gekend hebben behoren tot dit type.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid [22]
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24]
- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot en met 31 december [11]

Aanvullende beheervoorschriften

- Het element wordt beheerd als bos met hoog opgaande bomen volgens het werkplan.
- Het element wordt maximaal 75% gedund (in de periode van 1 oktober tot 15 maart).
- Randen van het element kunnen als hakhout beheerd worden met een cyclus van eens in de 6 - 25 jaar.
- Snoeihout mag op stapels of rillen in het element verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of de stoven niet schaadt.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Niet branden in, of in de directe omgeving van het element.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid, behalve binnen de periode van 15 maart en 15 juni (i.v.m. Wet natuurbescherming).
- Het element heeft een minimale oppervlakte van 0,2 hectare.

Meldingen

- Uitgevoerd beheer vanaf 16 juli t/m 14 maart, moet uiterlijk 28 maart gemeld zijn bij de gebiedscoördinator van AND.

Pakketten en beheervergoeding per hectare

L29a	Jaarlijks beheer (€ 1.856,80 per ha/jaar)
L29a.4.002	Bossingel en bosje jaarlijks beheer + periodiek beheer (15 jaar) (€ 1.856,80 per ha/jaar)